

Landskap: Skåne

Härad: Hörnstad

Socken: Höögstad, Törntad, Baldhundra
m.fl. Gerättat av: J. Bergström m.fl.

Uppteckningsår: 1933. Född år i

Upptecknat av: J. Bergström

Adress: Vinkölg. Thurups

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör Päkseder. 1.

Vär om värkvar blv dräng. 3.

Lekar. 5.

Träckonta. 36.

Grullkar. 37.

Spöken o. söndagsbarn. 40.

Söha upp vatten. 42

Skövde 37893
ACC. N.R.

85

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
I

Landskap: Malmöhus län Upptecknat av: J. Bergström
Härad: Herrstads Adress: Vinkely. Skarup
Socken: Hägestad Berättat av: J. Bergström
Uppteckningsår: 1933 Född år 1864 i Hägestad

Uppteckningen rör

Påshägg.

1870-71-72-73, seneledes nejre hovrithusorans-
drängar i Hägestad mosse nägon fuga var med
ute i massen och skulle göra gasahovarna lite
sillskop. Drängarna roa sig med att trycka sön-
der ett kohlt påshägg. Påshäggen leuro alla hov-
ligenfärger. Jag sej ingen dräng som kunde
trycka ägget sönslit. Man setté händerna mat
änderna på ägget och tryckte, men förgäves.

Jag hörde drängarna säga; om man gömmer ett
påshägg från en frishet till den andra, kan
man se om man blir rik eller fattig. 1895 gjorde
under teckned ett påshägg till 1890. Det var till

Skriv endast på deuña sida!

tre fjärde delar fyllt. Detta skulle betyda, att jag
 skulle bli lite mer än medelmäktigt rik. Hade
 ägget varit tomt skulle jag blivit mycket fattig.
Pigorra i Lövstad skulle give drängen fischa-
skräll. De skulle ta en liten ris, gå in i drängehuset
 lyfta upp dynan och give en dräng fischa skräll.
 Vanligen häll drängen väl med pigan och då
 hon kom tyxt in lotsa drängen att han sov hert.
 Nu fick han ett slag av riset. Pigan lyfta hif-
 tigt upp dynan och ett slag vantrades. Drängen:
 Hade jag kunnat anat ditt förhavande, skulle
 du icke haft lyckats. Skräll i drängehuset och
 inne vid bordet. Husbondefalhet: jaså, den
 later pigorras riss dig. Skänt och glam. Nagon
 pigga gick ut och risa drängen längfredagsmorgon.
 Detta kallades: längfredagskrräll. Det var alltid
 en pigga som häll sig till drängens. Drängen sov inte bara
 låtsa sig sova. Han ville låta pigga (fastsnör) nu milt, men ingen förtal sade

Skane
Gustaf
Västgöt Söndra Gotlands
N:o 1833 N:o 3789 vid J. Bergström
När en halvkarl lelev doäng.

I Västeröd, Torsa härad, var det sät att då en halvkarl kunde fästa sig som doäng, vanligen vid 20 års ålder, kraftigare tidigare, svagare ej förr än omkr. 20 år. Då gjort sich han till hörna gilleslaget, antingen östan - lättare eller västanlättare, beroende på vilken vädersträck han tjänade från lichen genom Västeröds stations seminari. Tyga extra ceremonier. Men i Sövestad, Herrstads härad, varo flera gilleslag. Föste en halvkarl sig som doäng skulle han geva väl kommande på det gilleslag han komme att tillhöra, vanligen i november, in lördagskväll. Att skalha gick iste fj 1870 telet och tidigare, tyne honom där nären phulle göra hovriddarsvärke vid Krageholm. Fattigdom anses iela som förmildrande omständighet. Han köpte vanligen en hovriddarhondu & humorbrännvin, och fraja om han ville uppföta lagen eller stugan till spel och dans.

nästa hoodag sväll. Bondhona böje ja svört för att
 få hovetidräningar, ty tillstades hanskällan. När
 de kommo sätte två av de äldsta hovetidräningarna vid
 hörnsändan, särskiltvis översta, och spenndra bräm-
 vin som om det varit däras eget. Några dansa efter
 fialspel i stugan och Anders Romma låg ju sängen på-
 klädd. Att han fick en styphat med siger sig själv.
 № 14 Romman, Sövestad, 1878. Ley være somma di
 att hovetidräng flytta från ett gillesbyg till annat i
 Sövestad. På netten förgo de en fittorrad och ett litet
 stycke kött gläck och en pantafflekaga delades i unge-
 fär 8 delar, så att man och en flicka därtill få funntaffle-
 kaga. De dansa tills ut på sommattimmen och de som
 inte kunde dansa sätto vid hoodet och spela knecch,
 3 öres "giv" och 6 öres "bet". Om morgonen stod se mänga
 gulha-lokte fram i gården, att man knappast kunde vada fram.
 Förga andra ceremonier. Man lade ihop till spelmannen vanliga
 bleckho. Uppfotat 1933 Skrivna på denna sida! Wm Skurups

N=19.3789

Sko här, sko där, sko runt omkring.

En lek leddes i Örums mejeri 1884, flöjtsbrochen,
Yngelstads härad. Jag, uppteknaren, tjänw i mejeriet som
dåvar. Mejister - egentligen Tyschen, Hans Christian Hahl var
herrta, jänta fabrik. Klongdomar komna till mejeriet.

Vi sätta i en ring fri golvet, med benen i 45° vinkel.
Vi hade en sko som gick under lemen från en tillan-
nan och en sprang utanför, att såha fram skon.

Kunde han fram den, då skulle den söka, samma mårade
skon. Andra leker förekomm icke. Men de sätto och
berättas en mängd historier.

Upptecknat av: J Bergström, Skurup
(1933)

Gömma ringen i Skurup, Skurup, Söderstad, Baldringe, Denna lek-
föja anmärkningsord.

N° 20.

3789

Springa hjorten.

Erl lek i Faldringe - ryggor där ~~om~~ om slägstad -
stationen är belägen var uppteknus med och sprang
hjortus. ¹⁸⁷⁹ Man led sig på gräsmattan med huvudet
med åt och omkr. Galns mellanrum. Den yttersta
hoppanen över, dittills utsedd, sedan han hoppat över alla
^{han} skulle han legga sig, med samma mellanrum, och
den yttersta reste sig och hoppa över alla, för att ånyo
lägga sig och så undan för undan. Leken föga an -
märkningsvärde, men det såg lustigt ut när figorna
hoppa, med sina klumpiga vadmalskjortkor.

6

Upptecknat 1933 av J. Bergström, Skarup

N 17
3789

Innehållet.

Av upptecknaren. Jag var med och hörde enke-
kan i Baldringe-kyrka, där nu Högestads station är
hela jen, 1874.

Den stående sade: jag förs för en gammal enka,
som har varken bord eller lämna. Där fick man
se sig till sidorna. Sprängmässchen böja i lik-
het med Skivarp, men jag ansåg att det var lättare
att taga figan, ty hon var iklädd vadnalskjortel,
~~och~~ tungt klädd, och det lyckades genast oanfattnat,
hon var 18 år och jag två. Så höll vi på tills vi
tröttna. Jag tjänar som pojke hos Mårten Jeppe-
Nils i Tylösund. Denne avled därför 1912.

Bergström 1983.

Skrivnings

Ordet: "Gunga katta ögon" uttalades icke i Baldringe.

Skriv endast på denna sida!

N 25. 3789

Spåma kyrka. Göteborg.

Uppförfattaren berättar: 1884 var det brukligt
 da en rekryt-avdelning hade vila, man lekte
 spåma kyrka. En man stod i böjd ställning och
 en person stod framför honom och häll honom
 under armen. Den böjde sätte sina armar på
 sina knä. Nu skulle en man sätta honom
 ned flata handen i sittet och sedan skulle han
 utpeka vem som utdelat slaget. Gissa han rätt
 skulle denne sta. En synnerligen rå lek.
 En annan lek var: då man hade Regementsövning
 ar skulle rekrytarna "filtas." Detta tillgick si:
 Omkring 30 man tog och utsträckte en benor-
 pressning och en rekryt skulle ligga sig på
 pressningen. Nu räkna man, medan man
 sänkte och böjde pressningen något, ett å,
 två å, tre, nu flög denne högt i luften, man

man furera med pressenningan, att den
filtade föll ned på pressenningan, men slog
sig icke. Det svåraste var då de stodo och
såkna, ty den liggande studsar från pressen-
ningan. Det sker både genom märg och ben,
men de som icke frivilligt ville gå i filtern
togs med väld. Lehen så i sippjälv, men
ofarlig. Rehögterna voro rädda för filtern,
men miste dit.

Den var dock likväl icke så rå, som att
spärra kyrka. Artilleriet, Göteborg, 1884.
En leh ver: att fästa en öring på dörren.
Om man satte underkanten på dörren och drog
häftigt uppåt och smällde myntet i dörren,
höll lufttrycket myntet vid dörren. Artillerist från Södland, kom med denna leh.
En annan leh var att slå upp en fällkniv. Göteborg,
även Högestad, Baldringe, Blekinge. Uppf. 1933 av Wm Skuraf

N 26. 3789

Marcus och Lukas.

Av Alpteknaren. I Högsjöstad sät jeg skräddarmästare slans Lärsson, f i Troyde; Ingelstads härad, omkr. 1835, leha denna lek i ett soldathus 1869.

De bundo nioen tråsor ihop till en boll stor som en rova, och i den uthängande ändanone hällo de, som tjamt gjorde som handtag. Två personer lade sig att krypa på galvet, med förbundna ögon. Goddag Markus! utropade den ene. Den ande svara: är du hemma Lucas? Nu hörde de var snart ståndseen befann sig. Nu sökte de slå varandra på skallen med bollarna. De flesta slagen tog i galvet, men nioon gång råha de slå den andre, ibland på skallen. Ballen var myn, så att det tog icke särhert och de slago inte av alla krafter. De fingo inte ligga fest i varandra, och då man delitt utif med varandra ropades som ovan sagt. Leken nyt rå, men för åshådaren sig att lustigt nt. Skrivendes på denna sida! Klpt. av: Wm 1933:

10

N° 27. 3789

Mala malt.

Av upptektorne. 1873 sätj sig sig två drängar i Sovstaad,
Herrstads härad, den ene Ola Nilsson, kallad efter
sin far i Borrie, Bachashrändaren, Ola Bachie,
f. omkr. 1835 i Bornige. Denne kom fram med leken.
Två drängar skulle ligga sig på golvet med
ansiktet mot golvet och man häljde ett läcke över
dem. Två drängar, med var sin hesselknapp i
handen skulle slå dem ett slag i sittsen. Ghe så
hört. Denne slag?: Ola Bachie: jöns. Var det rätt fisk
Ola Bachie rose sig och jöns ligga sig och pryzglande
det fortsatte tills de tröttnat på den leken.
Leken dock liknade symmetriskt var. I bland kunde
denne få ligga hela tiden.

Husbonden Anders Persson: Kallad Busken, sett i
stugan och titta på, f. 1805, Enkling. Denne smålog man
han ville nog inte vara en av de liggande. Uppm. 1933 av Wm

Skriv endast på denna sida!

skurub

N 28. 3789

Stjälafäst.

Irek Bergström, f. i Högestad 1861 berättar:

1880 föddes jag i Högestad som dräng hos hovrivarbrödern Håkan Nilsson, f. omkr. 1830 i Lushamnsmällan vid Mjöstad. En gång drängar där varo församlade sade de: lat oss leka "stjälafäst". jag visste inte hur det gick till. Du rek kan seura "tjuren". De hängde ett knytte på bjälken på ett spik. Två drängar stod och hade en stång över allt hon och ett repp hades över stången så att varje dräng häll i ena ändan. Nu skulle jag taga fast i ögla och placeraen upp till bjälken och sparka ner knytten. När jag fick benen upp till huflet släppte drängarna var sin ändan och jag fällt från huvudet i galvut och höll på att släppa mig. Att leken var oerhört sällan ju lätt.

Dokt. 1933 av: P. Bergström, Skurup

Skriv endast på denna sida!

N:o 29

3789

Dra kno.

Drängarne i Slagertad, Baldringe, Sövestad sätta sig upp
 tekniken "dra kno" på 1870 talet, vid flera tillfällen.
 De satte högra handens längfinger inom varandra
 och med andra handen håll i bordetivian. Nu drogo
 de åt var sitt håll och hur många skälpund sikt
 de utveckla, är svårt att avgöra, men att de ut-
 veckla en överhörd kraft sättes. Slutligen avgjek
 en med segern, och man försöga nappateget även
 vid ett annor tillfälle. De övriga drängarna satte
 undrande och spörjande, som som skulle avgå
 med segern. Den förlorande parten blöddes
 över nederlaget och vid ett annor tillfälle försö-
 ka taga skadan igen. Det sätta lustigt ut allt detta
 här, ty de ansträngde sig så, att de blev röda i an-
 sigtet som eldslägor, men oväntat uppeståd i det.
 Göteborg, vid Artilleriet 1884, var denna lek vanlig.

Skriv endast på denna sida! Uppm 1933 av: Wm. Skurup

N° 30. 3789

Lägga ned varandas arm.

Man sätte sig vid ett bord och satte armbågen
på bordet och med högra handen i var-
andras händer och höll med vänstra handen
i bordkanten. Nu sätte man ned presen till
bordskivan den andres arm. Här utveck-
lades också en överbord kraft. Men inom kort
var den ena bresgrad. Ytterst ovänshaf.

Man skratta åt den misslyckade.

Herrstads härad allmänt på 1870 talet och i
Göteborg 1884 allmän lch.

av uppteknaren, 1933, J. Bergström
Skurup

Pojkar i Baldringe på 1870 talet, i skolåldern,
lekte både dra kniv och läggossed varandas arm.

Drängene togos i hland. Dåde togo i varandam midjan,
midjtag, i allcone; alltag. Skrivis midjtag eller alltag?
Det var mest pojkar i slyng. Detta är en del av en annan berättelse som finns på denna sida. som togs tag.

Skjuta kraha.

Alppfotenaren berättar. 1875 före undlärartidet hos
Jöns Persson i Wasatorp, Sövestads socken. Han var
född omkr. 1825. Han hade stora pojkar. En pojke
sade till mig: "Vill vi skjuta kraha? jag hade ej
sett leken förr. En synnerligen röd lek. Det var
från en ängsmark. jag ville inte, men till slut gav jag
med mig. Han var 10 år gammal. Han lade sig på
marken med händerna utsträckta och innerhänderna
uppfällda. Benen höll han i 90° vinkel. Nu skulle jag
ställa mig på hans händer och hålla mina händer
på hans fötter. Rätt som det var, tog han ett kraft-
tag med händerna och kastar ner benen, att jag flög
ett stycke hin och höll på att stuka halan, att jag
knappat kunde resa mig. Da blev han röd och
sökte icke göra om det."

Alppf. 1933 av J. Bergström, Skurups

Skriv
Hägerstad
Rydas Förstad 1870
Märkt 1933

N° 46.

W. J. Bergström
3789 Konst av J. Bergström m. N.

56

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

Kägel-spel.

Afpteknaren hörde för 1870 telt de gamla berätta i Hägerstad att i dina mydor, man spela kägle å byg gada, räknat från det gamla ledugodmuset, till husmansgrunnen mot Högestad. Detta spel har i likhet med schach spelts sina regler. Se siden 15. I Söder om foljde man icke reglerna, men det gjorde man i Hägerstad. Såsom de gamla i Hägerstad berätta detta spel, troj fiz att dessas regler är o rätta. Man satte käglorna i en kvadrat. Höörkäglorna räknades som 3 poäng, käglorna mellan höörkäglorna kallades lus och gällde en poäng. Rungen i mitten gällde för 9 poäng. Spellet stod således i 25 poäng. Endast hershaf hade kägellana. Man slag med en sten, eller en liten, smigrlunda träboll, var man hade sedan. Men slag varolika ett slag. Den företo som uppnödde

25 poäng hade vunnit. Kägle - kvadraten
kallades "byen." Saundes man slå om kull kung
en att han föll utom byen, utan att ha vält
annan kägla. Slade denne vunnit partiet.
Flög kungen utöver legen och t. ex. slog om kull
en bus = 10 poäng.

Detta kägelspel var nog rättare än i Skivarp.
På samma gård lekte ungdomen ball och
de som vovo till Koopral Ahlberg f. 1811 i
Högstad, vovo nästan alltid sista, medan
det övriga laget vovo sara. 1840 talet och tidigare,
Balla Byg. f. i Högstad 1831 berättar: Ungdomen lekte boll å
leggs gada. Den som bolla upp hette: Ballakoåmme.
Och hollträet - bollsjätta. Detta varom föndes ej
på varvidan, ty sedan gräset växt upp hunde en icke
finna bollen.

Uppfotograferat 1933 av J. Bergström, Skivarp

M 48.3789

Skära halsen ur sig.

Av upptäcknarnu: Denna leh lär ju ha msh,
men är en av de mildaste av alla leher.

Man tog i Högstad, pr 1870 leh och tidigare
två strumpfband av gyll, lade dessa dubbelt.
Sedan stach man ena öglan in i den andra,
och lade dessa öglor över halsen brattill, att
leandets två ändar sätto pr bröstets vänstra si-
da och de två vid den högra sidan. Nulade man
det ena leandet till vänster och ett av vänstra
åt högra, sedan det andra högra åt vänstra och
det andra vänstra åt högra sidan. Nu tog man
två leand i vardera handen och drag till och
öglorna voro inlästa i varandra, så att det
sig ut som banden gått genom halsen.

Detta var en gammal leh i Högstad 1870.

Afsl. 1933 av. J. Bergström, Skurup

Skriv endast på denna sida!

N:o 543789

Hätta i hola.

Av uppteknaren. Pojken i Högestad till-
 värha om sommaren lekuler och lit dessa
1870 och
 tioja torka i solen, att de levera hieda, stora som en
 hasselnöt, men blotsrunda. Pojken träffas i
 en massmur en sommardag. A. B. C. Skall vi
 hälla i hola, ja. Nu skaffar de fram sina kuler.
 De gräva en liten hola i marken, stor som en kaffe-
 koppl. Nu lägga de sig på knä. A. börjar att hesta en
 kula bort i hålan. Den faller i hålen. Nu går han
 bort och tager sin kula ur hålen. B. haster nu. Kulen
 stannar 12 tum från hälet. B. haster igen. Den studsas
 och kommer 1 m. andra sidan hälet. B. haster igen,
 den kommer två tum nära hälet. Nu trätter B. C. till
 fäst. Kulen faller två tum väster om hälet. Efter
 tio kuler trättmer C. Nu får A. lägga sig vid kulorna på
 knä och med pekfingrets sida plista till dem att de

falla ned i hålet. Så många som kommer i hålet tillhör A. Dö sätta: 16 kulor ligga från hålet med större eller mindre avstånd från hålet. Det lyckas A. att få 10 kulor i hålet men de sex liggande närmast hålet. B. får ikke geva ^{nästan} hela en stöt. Nu blir det B. tur. En kula ligger 12 tum från hålet. Han ger kulan en natt slåt och kulan stannar $\frac{1}{2}$ tum från hålet. En annan kula ligger en m. från hålet. Den får en stöt att den flyger 3 tum förbi hålet. B. vinner ingen kula. C. har det nu gynnsamt. Alla kulaorna liggande nära hålet. A. han har vunnit till d. 6 och C. vunnit 4, medan B. förlorat 10 kulor. Så fortsatte man tills man tröllnat, men förlusten i kulor blev icke stor, ty fyrkornen varo trivnade, att de kommade icke se misschel som ovan sagt.

Alft 1933 av: Margotium

N:o 56. 3789

Taga en väst ur ett band.

Denna lek var mycket utbredd i Högared -
 Baldriinge, Bläntorp, Everlöv, Slimminge, ja,
 jag har för 50 år sen sett denna lek i flera andas
 sechorar, fr: upptekonur. Man har ett sista-
 band och lägger detta dubbelt och lägger en
 rävensnirje genom ett knapphål i en väst.
 Nu säger man: håll i ändarna, så shall jag
 taga västen ur landet. Den oinvigde tycker
 detta är omöjligt, men det är mögelnhetent.
 Men tager fritt i öglans leje vid knapphålet, och
 drager ut en så stor öglal, att västen går genom
 öglan. När man trätt västen genom öglan är
 handet fritt. Detta är mycket enkelt, men där-
 emot att taga sedan ur landet är svår beskriv-
 ligare, ja, nästan omöjligt för den oinvigde.

Rep. 1933 av: J. Bergström

Skriv endast på denna sida!

skrump

N° 59. 3789

Sol och Måne.

Pojkarna i Högestads folkskola lekte ju 1870
talet och tidigare, sol och måne. Tre med pojkar
de kraftigaste, ställde sig mitt för varandra och
sade tydligt till varandra: jag är sol och du måne.
De övriga pojken kunde nu inte tala fasti för
nägondera, ty de visste inte vem som var sol
eller måne. Nu ställde de sig så mitt för ver-
andrar och lade händerna upphöjda i varandras
händer. Nu skulle en pojke gå mellan dem, under
händerna. Då han kom mellan dem, sänkte de
händerna och höll honom fast. Nu skulle han
säga sol eller måne tydigt. Han siger: sol. Solen:
ställ dig bakom ryggen min. När alla pojkar
si passrat, uppstod två lag. Nu sätte solen och
månen draga varandra till sig. Solen: vad skjuter
du med? Månen: med kulor och krus. Solen:

22

vilken Karl sände du ut. Nu sette månen
en av sina kraftigaste pojkar i elden och Solen
likaså. Nu hade man gjort en rits i marken.

Pojkarna togo i varandras händer och sökte
draga varandra över gränsen. De sträta emot
ja var sitt till, ty ingen ville vara den som stod
Ytterligen kunde t. ex. månen ha fått den kraf-
tigaste pojken. Månen sände dina i elden li-
ständigt och drog alla solens innebyggare in
till månen. Slutligen återstod endast solen.
Solen: vad skjuter du med? Månen: med
kulor och knut. Solen: vilken Karl sände du
ut? Månen: jag sänder mig själv. Nu tog
sol och måne fett i varandra. Kunde solen
draga månen över gränsen, hade solen
segrat och tvärstöd, om solen besegrades av
månen. Nu flögo alla på den segrande och rappa:

Hött och bröd. Den segrande skulle börso sitt. Skriv endast på denna sida!

av uppt. 193 m 1933
siunute

Vattna gäse.

Av upptecknaren. Bonen i Slögerstads folkhåla
lekte föi 1870 talet och tidigare: "Vattna gäse."

En pojke var gäse och en rad pojkar gässlingar.
De hällo med händerna i föregående svedmels-
tröjor i insidkanten. En pojke var "Riv."
Nu går gässuraden föi gorden. Råven: hur är
väderet idag? Gissen: solshen och vackart
väder. Råven: tri! det är inte mitt väder.
Nu få gässen gå oantastad. Råven: hur är
väderet idag. Gisen: det ärregn och slask.
Råven: det är mitt väder. Nu söker han tiga
en gässling. Gisen söker försvara den, men
radan är lång, så att de kunnain inte svänga sin
fot som gäsen, utan måste slappa teget och
räven läger en gässling hem. Så fortäffter mer.

Uppf. av: J. Bergström, Skurups

Spela-kag.

Av uppteknaren. En lek fu^r 1870 telet och
tidigare i Högsjöstadens folkskola var, att spela
kag. Men lade några tegelstenskulor ovan-
på varandra att man fick en pelare.

Nu tog man ett tegelstensstycke, eller annan
sten och skulle sli omkull pelaren.

Målt var omkr. 25 m. Den som kunde
träffa pelaren var "kage-man" och segrare.
Ingen ville vara sämt, men som det var
långt mål, kunde den lätt misslyckas.

Sedan pelaren fyllt, rostes den i myr, och
man fortsatte så tills man trättat på
den leken.

Repptechnat 1933 av: J. Bergström
Sködraup

N:o 633789

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En skriv-lek.

1875-flytta en piga från en g. de hederidare i
Snogarp, Skirby socken? Samalikt under
Bällinga gods i Bläntarps socken. bannen
glömda. Pigan sade: Tag en griffelstola
och skriv efter som jag läser upp. Så skedde.
Pigan läste upp och uppteknaren skrev.
Det-skinn, har-skinn, En-skinn, svin-skinn,
hund-skinn - skriv-skinn, et-skinn.
Stryks nu ut alla skinnar och läs upp.
Det blev: det har en svinluna & skrivet.
Och upplärningen rapporterad en skrattsalve.
Banan i Högestad lekte följande leks på 1870
talet och livigere: jag kan säga, vem du tänker
på. Du skulle uppseja mannen. De två hede kommit
i tydhet överens om att de "jag nämt ett namn från Bältringe
är det, det är följande. Den oinvigda tyckte det var ett under.

Skriv endast på denna sida! skrft 1933 av: W.B., Skurup

26

Sövstäds
B:m

M 64 3789

Gissa nätter.

Av uppteknunen. Barnen i Högstad sätto sin-
skiltt om julev och gissa nätter, på 1870-talet tomtidig.
A. moder i hemma. B. alle mina. C. gissar rätt
så blir det dina. D. sel. E. her 5 och B. får geva
E. en nät. Nästa gång är det B. tur. Nu frå-
gar B. som avan sagt. A. f. B. her en i
handen och E. får geva B. en nätter, o.s.v.

1876 stöök en silaman omkring i Högstad
och lagade sil. Han sa: att han var från
Gislöv vid Trelleborgstrakten. Namnet glömt.

De gissa nätter: Salamannen; min solunk-
ar åt skagen; silakvinnen; min lunhar efter.

Salamannen: vilket träd ligger hon vid.

Silakvinnan peha på pekingpet. Det var fel.

Naten lag vid ringfingret.

Alpteknont 1933 av: J. Bon, Skurup

N:o 05°
3789

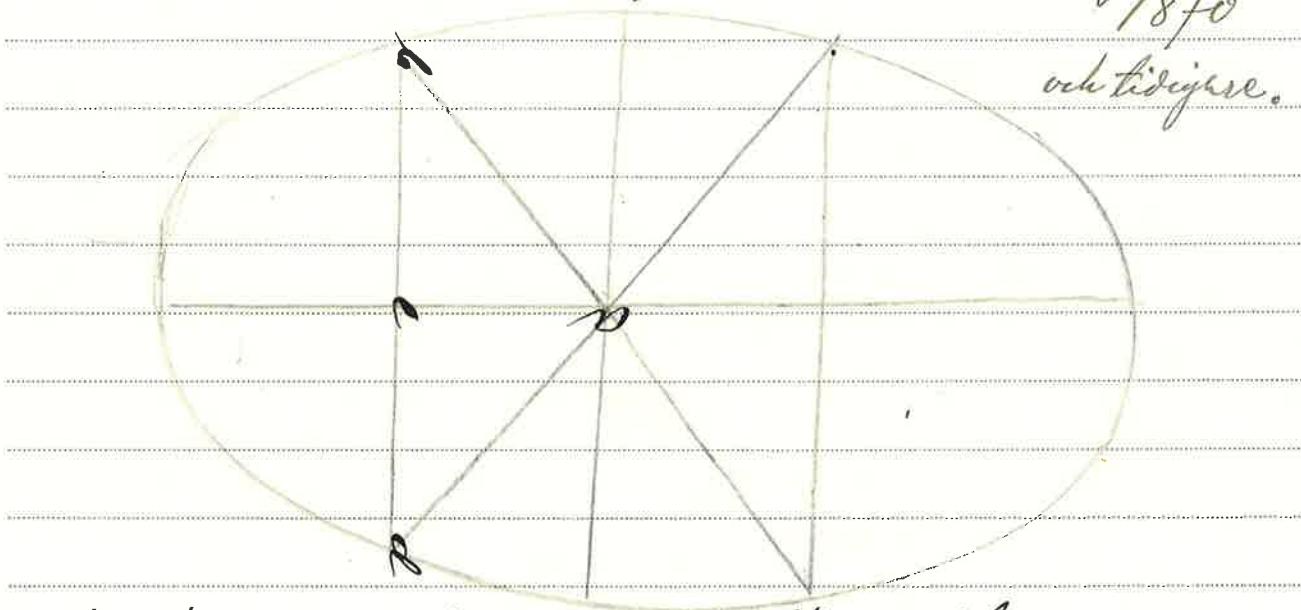
Dra-tavel.

Av uppteknaren. Särskilt om julen sattes både
barn och äldre ungdomar och drog tavel. Man
sågde figuren på boordshivan med hrita.

Men hade en kän och tre hunder. Nu skulle
man med hundarna få inga råven. (Högstad)

1870

och tidigare.

a. är kän och nu har man från lörjans placerat hundene
sö. De drags verben gäng i sänder. Uppf. 1933 av: Mnr, Skaruf.

Skriv endast på denna sida!

77
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28

N 66. 3789

Leha klobbes.

En leonleks från Fløgestad fö 1870 talet och tidigare, av upptäckaren. Men ställde sig vid en dörr och en blev utsatt att stå. Vanligen omkring ett hus. Nu skulle den räkna till trettio och under tiden skulle leken gömma sig. Nu har hon räknat till trettio, och inget barn syns. De ha gjort sig bakhur i buske, ett rislads, och bak en svinwhodra o.s.v. Nu går han och uppmärker dem. Den första han ser, springer han till mötet, slår i dörren med handen och säger: klobbes för Bengta. Nu visste Bengta stå och räkna till trettio o.s.v. och röka upp en sedan och klobben för den. Lehen föga anteckningsvärde, men lever tyckte det ver sälligt.

(1) Nu skulle
stå vänd mot
dörren.

Uppf. 1933 av J. Bergström, Skarps

Sla' sink.

Pojkarna i Slägestad för 1870 telet och tidigare
roa sig ibland med att sla' sink. Av: uppt.

När man kom till ett kyr sohle man upp flata
stenar och slag dem så att de studsade fram vatt
med flera gångar innan de sjönk. Den som
kunde få stenen till ^{att} studsas fram vattet ^{upptakta}, anses
som den äpperas.

Om samma tid gjorde man en stenslinga av
en helsölkäpp. Man klyvde köppen i änden,
och insatte i klyftan en flat sten. Nu försökte
man vem som kunde slå längst och
det är sent att otroligt, hur långt man kunde
sla', det berodde mycket på köppens segert.

I bland flog stenen så högt i luften, att man sätte ordning

^{vagn}
Upptecknat 1933 av: J. Bergström, Skarup

M 68 3789

Lyfta på raka hasser.

Av uppt. 1870 och tigjore lekte drängene i Högstad: lyfta på raka hasser. Detta tillgicks så: En drång lade sig på en grisemat och holl händen na häplagda i nacken och holl sig etw. En annan drång satte hans fäster mellan sina ben och lade händerna häplagda under den liggandes rader. Nu skulle hen resa den liggande, se att de drången sett sitt sitt vid merken, stod den liggande rätt upp på fästerna. Detta ansågs som ett duktigt kraftprov, isymmet om den liggande var en tung herl. Så försökte drångarna lyfta varandra, till man tråttsit på den leken.

Uppftecknat 1933 av J. Bergström
Skurups

M 69. 3789

Lura musen - Klämna musen.

Ysak Bergström f. i Hågestad 1861 berättar:

Lura musen, klämna gjöringen, varo vanliga leker
heland drängarne i Hågestad, Baldriby, Sörvästads
fra 1870 talet och tidigare. Da jag var ung hörde
jag drängarne klämna musen i Bussjo
Sörvästads socken. En dräng lade sig på marken
och en annan dräng lade sig på hans rygg och
sette sina händer under den liggandes armar
och lade fingrarna somman över den liggandes
hals. När de så placerat sig skulle den liggande
rose sig med den överst liggande. "Bussjo"
hände det att så snart han tagit sig fest vid
den liggandes hals, knackte han desses halskötos
och den undast liggande dö "ognobliktlig".
En mycket rik lös.

Uppfört omkr 1933 av: f. Bergström, Skurup

Skriv endast på denna sida!

N:o. 3789

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

Sta på huvudet.

Av upptaksmuren. "Högstad's morsa från 1870-talet
såga föjhorne sig med att stå på huvudet. Den
som längst kunde sta på huvudet ansågs
som duktigast. Man ledes sig på knä, lyftes sam-
tida upp i luften och stod sådant detta
sätt. Detta gavda smycken tränning.

Ett annan lek som tidigt ^{lentes} över att slé huller-
lyftta hale fram och tillbaka. Man ledes sig från
knä i början.

Ett annan lek var, att rulla tumver.

Pojke ^{om} ledde sig vid en boant beehahölla, ledde sina
armar i kors över brösten med händerna i sidor-
na. Sedan lät han sig rulla nerför besanten,
som om man rullat ner en tumba, men jagg sig
irgen som väga ligga sig på längre boant än
att endast trecm runt uppstod. Alft. 1933 av: Hm
skriven

Skåne

ACC. N.R. 76773789

93

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

34

Landskap: Malmöhus län

Upptecknat av: J. Bergström

Härad: Slagsta

Adress: Skrubba

Socken: Slagsta

Berättat av: J. Bergström

Uppteckningsår: 1933

Född år 1864 i Slagsta

Uppteckningen rör Gunnar Wridt - Gomma Writa.

Detta är samma leksak som i nr 12, fast man
då använde blyertspenna. A. skrev figuren
och nu tager B. händerna bakom sin rygg och
lägger ett litet hittlycke i ena handen, hiller
derefter händerna för B. B. pekar på ena handen.
Hittan i den handen får B. en streech i sin
nacka. Så fortsättes tills en fått sina nutor
fulla. Hela land kom man överens om att gissa
ur sin gång, men ibland skulle den gömma
hittan, tills den andre gissat rätt.

Upptecknat 1933 av: J. Bergström
Skrubba

Skriv endast på denna sida!

N° 78. 3789

Stackars-Pelle,

Hans Frulsson, f. i Östra Vemmenhög, 1854, be-
nättar: då jag var ung lekte vi en lek: Stackars-
Pelle: En gick fram på golvet och hade en häpp i
handen. Denne utkrat: Stackars-Pelle och alla
hans förl. Nu skulle alla hastigt rase sig och
den som blev sist att rasa sig, miste givepent.
Där var jagat mer, men jag har tatat glömt
det övriga.

35

Rfppt. 1933 av: J. Bergström
Skarup

ACC. N.R. 783789

Landskap: Malmöhus län
Upptecknat av: J. Bergström
Härad: Herrstads
Adress: Skurup
Socken: Slagstad
Berättat av: Jacob Bergström
Uppteckningsår: 1933
Född år 1864 i Slagstad

Uppteckningen rör Travekonta.

Travekonta, kommer utav voden treva, föla,
kärra, såha upp. Min broor Jacob Bergström,
f. i Slagstad 1861 tjänar i huvudet ^{an 1870} hos
hovrättsbonden Anders Mårtensson, i Borrie
omkr. 1840. Glos denne gana en dräng, man
kalla honom Anders Nyström, sannolikt från Mjölby.
Drängjorde en travekonta av ben som satt i svit-
nets underleen. Det var ett mycket sinnrikt
arbete. Jacob Bergström frid travekontan av
honom, men blev snart förstörd och kan nu
inte återgiva dess sammansättning. Drängen reste
till Amerika omkr. 1874. Uppf. 1933 av Tom Skurup.

Skriv endast på denna sida!

N:o 9. 3789

36 b.

Räkne-exempel.

Sven Johansson f. i Blåntorp 1842 berättar:

Ytterst en gongdom då jag var pojke sutton rör om kvällarna och gatte gator. Följande gjorde många mycken huvudbryg:

En bonde behövde tjugo daler och för att få dessa penningar måste han sälja djur i marknaden. Priset för stutorna var 3 daler/st.

Krona 2 daler/st. Kalvarna $\frac{1}{2}$ daler/st.

Han beräknas, att han måste ta sig tjugo och fler med sig till marknaden, för att få tjugo daler. Nu frågas: hur många djur av varken slaget. Soltet varo okunliga i matematik och måste gissa sig till svaret. Tju, understruknad han icke räkna detta på pappret, men lösingen vet jag. Dittare el. gjorde böndernas mycken huvudbryg. Uppf. 1933 av J. Bergström, Skara

Göoms

ACC. N.R.

89 3789

Landskap: Malmöhus län

Upptecknat av: J Bergström

Härad: Herrstads

Adress: Skurup

Socken: Högstäd

Berättat av: J Bergström

Uppteckningsår: 1933.

Född år 1864 i Högstäd

111

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

37

Uppteckningen rör Jultider.

På 1870-talet och tidigare ansågo de gamla, att om man icke gav tiggare något till julen, utan låt honom lattlös gå bort, trodde de, att denne bor julen från dem. Detta riknades särskilt från lille julafton, ty då ansågo de att julen inträtt. Någon julglädje ansåg man, att man inte fick om man under julen låtit en gå bort, utan att ge denne något. Huruvida någon var så hild, vet jag icke, men folket voro mycket videskilda, detta var till tiggorens fördel och minst tiggens fars.

Skriv endast på denna sida!

Många varo de som behöva en särskild
berömning, som skulle ligga reda till att giva
tiggare till julkalendern och de som inte
behöva något tiggar, men något fingo de,
om man undantagar Kyrkulanerde Ljus-
blad och Pletschan, kunde de av övriga
mämnishor alltid få något till julen.

38

Väddamt,

J. Bergström
Växholms
Kirkegat. Skurup

Alla lekar lektes endast för mäjos skull, de hade
inte med vidskepselse eller annat att göra. De keone
varo författat att bereda men de råa lekar, mantra endast de
räa individer, lekar såsom, späma tykta mala milt, Morans-lauar,

N:o 34.3789

Råkna stjärnor (Jallehe)

Ysak Bergström f. i Högestad 1861, förra hoven hovröhonde
i Baldringestorp 1870-71-72-73. Bondens namn var
Anders Mårtensson f. i Borrie omkr. 1840.

Om julen lekte ungdomen: råkna stjärnor. Detta tillgick
söndagen; man sätte en gryta vatten på bergolvet i stugan,
en fissa tog ett ljus och lindade. Nu skall jag hitta
ljuset att drappar med falla i vattnet. Ligg er nu ned
på horå och råkna drapparna, så snart fissa fallit,
säg stappa. Men hade sig på horå och skulle nagsamt
räkna. Så snart fissan hittat ljuset föllt drappar i
grytan. Ogonblickligen slir en fissa på vettengatan,
att vettnet stänker upp i auriklet på de omkring
sittande. Skratt och munteloshet och de vitt reser sig
skamna upp. Man kunde icke bura dem mer än gansj.

Mpft. 1933, av: J. Bergström, Skurup

Skåne

ACC. N.R. 83 3789

101

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

40

Landskap: Malmöhus län

Upptecknat av: J. Bergström

Härad: Härnests härad

Adress: Skurup

Socken: Sövestad

Berättat av: Isak Bergström

Uppteckningsår: 1933

Född år 1861 i Slögestad

Uppteckningen rör Spöken.

1878 födde jag hos hovrökordeln Per Persson i Sövestad. Smygg, f. i Skurup, omkr. 1800 gick och sålde blyk-plåt-lampor. Han lånte hus hos Per Persson. Alla visste att Smygg kunde mänga historier och om vinterkvällen sattto hela husets folk och andläktigt lysna till Smyggs spökhistorier.

Smygg: Jag är så lycklig att jag blivit född en sondag, så att jag ser alla spöken. När jag ser ett spöke, gör jag ur vägen för detta och spöket gör sina vägor och jeg min, derför gör spöken aldrig mig något ont, ty spöken har sina åren den att gå, och ingen får hindra dem i sin gång.

Skriv endast på denna sida!

Men därmed de som icke är födda en söndag,
de so inter spöken, de kunnar gi mitt emot dem,
och hindra dem i svingen. Då tillfoga de den
mötande en stor skada, men jag har alltid ~~sad~~
varit lycklig att se dem, därför har de aldrig
gjort mig något ont. Övriga spåkhistorier av
denne art glömde.

41

I Flögstad, Baldings och Sövestad, sade de gen-
la, att trullinger bli aldrig utsatta för spöken.
Pukkelryggiga ansägs icke i dessa socknar kom-
färdbytingar, så att sidomna fursoner vero
verken hatade eller förfäntade.

Endert de som hade ordet om sig att ha en "ond
god" vero fruktade och irriga språck hos be-
fallningens, men detta kunde föreläßas genom
att ta sig vanligt emot sken.

Afprökt och ritat av: J. Bergström Skurup
¹⁹³³

3788. 86. Mycket medan

Skär
Högstad

Högstad Sövestad

med 1933

Såta upp mattan.

42

Men tager en habsbelgren med klyfta ju,
 med tre utstående grenar. Man skär grenen
 mitt av nära klyftan. Nu hiller man i de
 tre grenerna och går omkring. Då det finns
 en vattenöre i jorden, bojar klyftan sig ned
 åt och rinner han hilla den i sitt lige. Det är
 interaller som är magnetiska, så att det
 viser ingenting om inte fölunden är till-
 rikligt magnetisk. För en i sällskapet
 bojas den ner, men om en annan ställer sig
 ju samma plats, närvor det liknäl int.
 berättat av Isak Bergström, Slimminge, f. i
 Högstad 1861. Isak Bergström säger: jag
 har själv erfarenhet av detta.

Draft. 1933 av: P. Bergström, Malmö